Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Juanita Lejarreta Garro

Berriz, Bizkaia
(1920-2017)

Aurkibidea

Biografia

1920. urtean jaio zen Okango auzoko Ugartezabalan. Euren jaiotetxea Berrizko herrian egon arren, Zaldibar hurrago zuten. Aita Agustin "Torre" zen eta ama Benita Garro. 13 urtegaz, gerra aurretik, egunero joaten zen Eibarko plazara etxeko gaiak saltzera. Eibarko erreboluzioak bertan harrapatu zuen eta ondo gogoratzen zituen orduko kontuak. Neba zaharrena gerratean zauritu egin zuten eta, haren ondorioz, hil egin zen. Gerra garaian, eibartarrak izan zituzten etxean, errefuxiatuta. 28 urtegaz Eibarrera ezkondu zen. Berriz 1936 gogoratzen elkartekoek egin zioten elkarrizketa, gerra garaiko kontuak jasotzeko, eta baita Durango 1936 Elkartekoek ere. Azken elkarrizketa horretan, Gregorio Urionaguena senarrak ere parte hartu zuen.

Zintak

BRZ-029

- **Proiektua**: Berriz 1936 gogoratzen
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arrizabalaga, Maite
- **Data**: 2007-11-30
- **Iraupena**: 66 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea**: Arrizabalaga, Maite

BRZ-030

- **Proiektua**: Berriz 1936 gogoratzen
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arrizabalaga, Maite
- **Data**: 2007-11-30
- **Iraupena**: 30 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Emalea**: Arrizabalaga, Maite

BRZ-040

- **Proiektua**: Berriz 1936 gogoratzen
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arrizabalaga, Maite

- **Data**: 2007-11-30
- **Iraupena**: 22 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Emalea**: Arrizabalaga, Maite

BRZ-047

- **Proiektua**: Durango 1936
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elkartea, Durango 1936
- **Data**:
- **Iraupena**: 12 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elkartea, Durango 1936
- **Emalea**: Elkartea, Durango 1936

Pasarteak

1. Zaldibarko mojen komentura mezara

- **Erref**: BRZ-029/002
- **Iraupena**: 0:00:30. **Hasi**: 00:01:27. **Bukatu**: 00:01:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Zaldibarko mojen komentura joaten ziren sarri mezara, Berriz baino gertuago zuten eta. Uholde batzuetan zazpi moja ito ziren. Komentua desagertu egin zen gero.

2. Izara zuria, abisu gisa

- **Erref**: BRZ-029/003
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 00:01:57. **Bukatu**: 00:02:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Aita Agustin `Torre´ eta ama Benita Garro. Amamaren baserria mendi alderago zegoen eta, errekaduren bat zuenean, etxe azpian izara zuria zabaltzen zuen.

3. Berrizko eskolan ibili zen

- **Erref**: BRZ-029/006
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:04:54. **Bukatu**: 00:05:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Berrizko elizaren aurrean zegoen eskolan ibili zen. Behean neskak, goian mutilak. Sakristaua eta alaba bizi ziren bertan eta herriko telefono bakarra zuten. Udaletxea ere bertan zegoen, kontzejua. Maria Leibar zen eskolako maistra; senarra Leon. Ez ziren euskaldunak.

4. Eskolan arrosarioa errezatzen zuten

- **Erref**: BRZ-029/008
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 00:06:07. **Bukatu**: 00:06:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Larunbat arratsaldeetan arrosarioa errezatzen zuten eskolan, lantzean batek. Josi ere egiten zuten. 13 urtera arte ibili zen eskolan.

5. 1934ko iraultza Eibarren bizi izan zuen

- **Erref**: BRZ-029/009
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:06:54. **Bukatu**: 00:09:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
13 urterekin Eibarrera plazara joaten hasi zen. 1934ko iraultza nola bizi izan zuen. Alfan pistolak banatu zituzten eta kalean pistolak eskaintzen etorri zitzaizkien. Berari ere eman zioten pistola, baina errekara bota zuen. Eibarko plaza nolakoa zen; taberna ere bazegoen. Erreka pasatzen zen azpitik. Goizean goiz hartzen zuen trena Zaldibarren, Eibarrera joateko.

6. 1934ko iraultza; etxera itzultzeko lanak

- **Erref**: BRZ-029/010
- **Iraupena**: 0:04:29. **Hasi**: 00:09:41. **Bukatu**: 00:14:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:
1934ko iraultzak Eibarren harrapatu zuen. Etxera itzultzeko ez zuten trenik eta Ermurantz abiatu ziren, trena han hartzeko asmoz. Bidean "guardia de asalto"a zen lehengusu batekin topo egin zuen eta hark lagundu zien bide zati batean. Ermuan Eitzagara hartu zuten eta trenaren tuneletik pasata joan ziren etxeraino, oinez. Beste senide bat mikeletea zen eta Eibar eta Ermuko muga zaintzen egoten zen. Iraultza egunean bala asko ikusi zuten lurrean.

7. Mendian ikurrina zabaldu eta "Gora Euskadi"

- **Erref**: BRZ-029/011
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:14:10. **Bukatu**: 00:15:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Gaztetan Ariatzu mendira joaten ziren; `Goazen mendirik mendi´ abestu eta ikurrina zabaltzen zuten "Gora Euskadi askatuta" oihukatuta. Kantaren zati bat abesten du: "Haize osasuntsuaz bizitza indartzera, aberri guztiari agur egitera".

8. Aita atxilotu zuteneko kontuak

- **Erref**: BRZ-029/016
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:20:18. **Bukatu**: 00:22:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gerra sasoian aita atxilotu zuteneko kontuak. Luis aguazila etorri zitzaion bila. Ez zekiten nora eraman zuten eta amak Durangoko kartzelan aurkitu zuen. Gero Bilbora eraman zuten, Carmelo-ra. Amari ez zioten baimenik ematen eta bera joaten zen kartzelara aita bisitatzera.

9. Eibarrera azokara joateko, "salbokonduktoa" behar

- **Erref**: BRZ-029/018
- **Iraupena**: 0:02:23. **Hasi**: 00:22:24. **Bukatu**: 00:24:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Eibarrera azokara joateko "salbokonduktoa" lortzeko, Bidazpira joan behar izaten zen eta Felipe Alberdi alkateak, Manuel Aranak eta Angel Duraldek

sinatu behar izaten zuten baimena. Joateko baimena bakarrik ematen zioten eta bueltarako beste bat eskatu behar. Oinez egiten zuten bidea; orduan bizikleta zuena markesa izango zela dio.

10. Kartzelara aita bisitatzera zihoala, ia fusilatu egin zuten

- **Erref**: BRZ-029/019
- **Iraupena**: 0:04:12. **Hasi**: 00:24:47. **Bukatu**: 00:28:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Kartzelara aita bisitatzera joateko, Durangoraino oinez joaten zen eta handik trenean Bilbora. Traste askorekin joaten zen, egun batzuetan Bilboko izebaren etxean geratzen zen eta. Aitaz gain, beste hainbat senide eta ezagun zeuden kartzelan eta jatekoa banatzen zien denei. Behin bidean kamioilari batek jaso zuen eta ia fusilatu egin zuten, bide bazterrean jarrita. Bilboko izebak bost seme-alaba barkuan erbestera bidali zituen. Lehengusuetako bat Portugalen egin zen abade.

11. Aitak pasatako kartzelak; barkuan preso Bilbon

- **Erref**: BRZ-029/020
- **Iraupena**: 0:04:00. **Hasi**: 00:28:59. **Bukatu**: 00:32:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Markesak flota handia zuen, baina barku guztiak konfiskatu zizkioten gerratean. Aita Upo Mendi barkuan egon zen preso Bilbon. Bisitatzera joaten zenean, batzuetan aita aurkitu ezinda ibiltzen zen, lekuz aldatzen zutelako barkua; Sestaoraino eraman zuten azkenean. Handik Burgosera eraman zuten aita eta haraino ezin izaten ziren bisitan joan. Bilbon zegoenean astean behin joaten zen. Barkuan egon aurretik "Angeles Custodios" komentuan eta Larrinagako kartzelan ere egon zen. Preso egon ziren beste zenbait ezagun. Emakume batek laguntzen zion askotan aitaren bila zebilenean, baina ez daki nor zen.

12. Milikua presoaren emazteari gertatutakoa

- **Erref**: BRZ-029/021
- **Iraupena**: 0:01:59. **Hasi**: 00:32:59. **Bukatu**: 00:34:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Kartzelara aita bisitatzera joaten zenean, beste preso batzuen senideekin ere izaten zuen harremana. Agustin Millikuaren emazteak seigarren umea izan berri zuen eta, bera ezin zenez joan, senarrari eramateko gauzak ematen zizkion. Milikuak umea ezagutu nahi zuen eta behin elkarrekin joan ziren trenera. Umearekin pasatako estutasuna.

13. Gerra hasierako oroitzapenak

- **Erref**: BRZ-029/032
- **Iraupena**: 0:02:57. **Hasi**: 00:58:08. **Bukatu**: 01:01:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Gerra zibila hasi zeneko oroitzapenak kontatzen dituzte Juanitak eta Pilarrek. Lehenengo milizianoak etorri ziren eta gero nazionalistak. Kanoiak jarri zizkieten baserri inguruan. Gerra sasoiko kanta abesten du Juanitak: "Los rojos corren como conejos caminito a Santander".

14. Juanita: 1936an Eibarren pistola eman

- **Erref**: BRZ-047/008
- **Iraupena**: 0:02:52. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:02:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

15. Erreketeak etxean eta aita kartzelara

- **Erref**: BRZ-047/009
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:02:52. **Bukatu**: 00:04:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

16. Martzelo Lejarreta Ebroko batailan hil

- **Erref**: BRZ-047/010
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:04:41. **Bukatu**: 00:06:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

17. Aita bisitatzera kartzelara

- **Erref**: BRZ-047/011
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:06:35. **Bukatu**: 00:08:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

18. Berrizko alkatearen alabari fuilamendura laguntzen

- **Erref**: BRZ-047/012
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:08:29. **Bukatu**: 00:09:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

19. Egunero salbokonduktoa behar

- **Erref**: BRZ-047/013
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:09:33. **Bukatu**: 00:11:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-10

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com